

6

Družabna omrežja

... Raziskave namreč kažejo, da naši možgani lahko predelujejo le eno do dve misli naenkrat. Digitalna tehnologija pa nas navaja na hitro preklapljanje in tako nismo več vajeni globoke dolgotrajne pozornosti na eno stvar. Posledično trpijo odnosi, ustvarjalno delo in iskanje smisla življenja, saj živimo zgolj površinsko. ...

13

Vzpon ali zaton slovenske medicinske etike

... Pri teoriji spola ne gre le za modno muho; gre za načrtno, sto let staro ideologijo, ki izvira iz Gramscijeve zamisli, da je treba poseči v narodno, domovinsko, jezikovno, družinsko in spolno identiteto in s tem osamiti in oslabiliti človeka, saj je le tako mogoče z lahkoto manipulirati z njim. ...

16

Obravnava otrok in mladostnikov s spolno disforijo

... Eksperimentalna zdravljenja je vedno treba opravljati v skladu z etičnimi načeli raziskav, po predhodni presoji etičnih komisij. Interes družbe (ali celo ideologije) ne more pri obravnavi posameznika nikoli prevladati nad dobrobitjo posameznika. Predvsem pa moramo v medicini, skladno s tem, kar nam je že davno naročil Hipokrat, najprej ne škodovati. ...

25

Pedagog – steber v medkulturni vzgoji in izobraževanju

... Menim, da je premagovanje stereotipov in predsodkov dolgotrajen proces, v katerega posameznik vlaga sam. Pozoren mora biti na dražljaje iz okolja, ki povzročajo predsodke ali stereotipe. Ko jih ozavestimo in priznamo, smo na dobri poti ter v nadaljevanju premagovanje rešujemo s pogovorom, usposabljanjem, izobraževanjem. ...

45

Ohranjanje čebelarstva za našo prihodnost

... Zavedanje, da ima spodbujanje ohranjanja kulturne dediščine v šolskem prostoru velik pomen, prinaša mnogo pozitivnih izkušenj tako med učence kot učitelje. Spodbujanje čebelarjenja zagotovo krepi zgodovinsko in družbeno zavest o pomenu te dejavnosti, saj ljudje danes vse bolj cenimo domače in naravne proizvode ...

Uvodnik

3 *Silvo Šinkovec*: Srečanje z zmajem

V žarišču: Pasti življenja

5 *Gregor Pečan*: Odraščanje v informacijski dobi

6 *Mojca Tomažič*: Družabna omrežja

9 *Robert Tekavec*: Spolne zlorabe otrok preko interneta

11 *Anja Smolič Žnidarko*: Vloga vrstniške pomoči pri preseganju pasti sodobne družbe

13 *Alenka Höfferle Felc*: Vzpon ali zaton slovenske medicinske etike

16 *Urh Grošelj*: Obravnava otrok in mladostnikov s spolno disforijo

18 *Saša Slavkovič*: Srčna pot

Naš pogovor

19 *Marta Premrl*: dr. Miroslava Cencič: Moje glavno poslanstvo in sreča je družina

Biti vzgojitelj

23 *Monika Deželak Trojar*: Jezuitski kolegij in začetki visokošolskega študija v Ljubljani

25 *Ksenja Zupančič*: Pedagog – steber v medkulturni vzgoji in izobraževanju

Vzgojni načrt

28 *Dejan Hozjan, Larisa Rebeka Opeka, Janja Glušič*: Vzgojni načrt potrebuje okvir – pedagoški koncept

30 *Dejan Hozjan, Tjaša Udovč, Eli Čigon*: Model razvijanja vzgojnega koncepta v osnovnih šolah

32 *Mateja Rednak Gradišek*: Poučevanje etike v osnovni šoli

Starši

34 *Benjamin Tomažič*: Vzgoja v času zaslonov in pornografije

36 *Lidija Golc*: Voščilnica

Področja vzgoje

37 *Branka Borjanič*: Zrcalni nevroni in učenje

39 *Milček Komelj*: Negotova zaščita pred pastmi življenja

41 *Petra Žnidar Kozole*: Downov sindrom

Duhovni izzivi

43 *Jože Ramovš*: Duhovnost se začne, ko dosežem drugega

44 *Matevž Vidmar*: Prizadevajmo si za vzgojo

Izkušnje

45 *Anja Tekavčič*: Ohranjanje čebelarstva za našo prihodnost

47 *Matej Cepin*: Pouk na prostem – pot do kompetenc za 21. stoletje

49 **Bralni namig**

50 **Iz življenja DKPS**

52 **Napovedni koledar**

53 **Summary**

54 **Nova spoznanja**

Odraščanje v informacijski dobi

■ **Gregor Pečan** je ravnatelj OŠ Janka Modra, Dol pri Ljubljani in predsednik Zveze ravnateljev in pomočnikov ravnateljev osnovnih in glasbenih šol Slovenije.

Že leta razmišljam o odraščanju v današnjem svetu, ki je povezano s pastmi, s katerimi se srečujejo mladi in njihovi starši. Pravzaprav se vsi sprašujemo, ali je današnja mladež res tako drugačna, kot je bila nekoč. Ali je treba vsakih nekaj let generaciji nadeti novo ime in jo s socioloških, pedagoških in psiholoških vidikov obravnavati z drugačnimi metodami?

Svet se je v času enega življenja popolnoma spremenil

Kaže, da je res tako. Seveda se je treba zavedati, da so omenjena znanstvena področja vse prej kot eksaktna, tako da obravnava z le malenkost drugačnim pristopom lahko pri raziskavi istega fenomena prinese precej ali tudi bistveno drugačne rezultate.

Kakorkoli že: za vsako novorojeno generacijo je svet nov in neznan; vanj se podaja pripravljena na soočenje z vsem, kar jo čaka – boljše ali slabše. Predstavljajmo si primer osebe, rojene v začetku dvajsetega stoletja, okoli leta 1910. Predpostavimo še, da je imela dolgo življenje, skoraj do preloma tisočletja. Svet se je v času enega samega življenja v resnici popolnoma spremenil: na začetku njenega življenja praktično še ni bilo avtomobila, človek je komaj začel preizkušati možnost motornega letenja, telefon je bil sicer znan že približno 30 let, vendar je bila to še vedno 'novotarija', ki so jo uporabljali le pomembneži, televizija pa se je pojavila šele ob koncu najstniške dobe. Ob koncu življenja dotične osebe pa je bila v orbiti nad Zemljo mreža satelitov, preko katerih je mogoče komunicirati s katerokoli točko na zemeljski obli, prevladujejo ploski televizijski zasloni, v 80. letih pa se je pojavil internet, revolucionarno odkritje, ki je povsem v temeljih spremenilo naše življenje. Računalnik, ki je pred približno 40 leti skrbel za polet vesoljskega čolnika

(space shuttla), pa je bil z današnje perspektive res izredno preprost in ga danes po zmogljivostih za več stokrat prekaša procesor v solidni igralni konzoli.

Življenje in predvsem komunikacijske zmožnosti so se v nekaj generacijah popolnoma spremenili. Pred 50, 60 leti niso imele vse družine telefona ali avtomobila, danes ni nobena redkost, da imajo v nekaterih družinah vsi družinski člani svoje avtomobile, s svojimi pametnimi mobilnimi napravami (to v resnici že dolgo niso več 'telefoni') pa se lahko večino časa povezujejo skorajda s celim svetom.

Življenje je podrejeno storilnosti

Posledice so številne. Veliko jih lahko označimo za dobre, prav tako pa veliko za ne tako dobre ali celo za slabe. Življenje je postalo neprimerljivo hitrejšo, vse je podrejeno storilnosti, človek mora biti nenehno dosegljiv. To je lahko ocenjeno kot dobro za lastnike podjetij, pa tudi za poklice, kjer se je treba včasih hitro odzvati, kjer so od hitrosti lahko odvisna človeška življenja. Po drugi strani pa je lahko ta nenehna dosegljivost zelo veliko breme za posameznika in velikanska ovira ali vsaj motnja v odnosih v družini, ostalih življenjskih okoliščinah in dejavnostih.

Prav tu je mogoče iskati in tudi najti najbolj nevarne pasti za razvoj in odraščanje današnjih generacij otrok in mladine. Zapovedani storilnost in učinkovitost, ki smo jima prepuščeni na milost in nemi-

lost oziroma na kateri smo obsojeni, imata velikanske posledice v naših življenjih. Iz služb prihajamo pozno, s pregretimi čutili zaradi hitrosti dogajanja, množice opravil in delovnih nalog, ki si sledijo izjemno hitro in se pogosto prekrivajo, in ne nazadnje zaradi dolgotrajnega strmenja v zaslonke naprave, ki nam služijo kot orodje pri delu. Da smo lahko odšli iz službe uro 'prej' (preden smo opravili vse naloge z dnevne liste), smo si za 'urico' dela prinesli še domov ... Podoben opis v marsikateri družini velja za oba starša. Koliko energije potem še ostane za kakovostno preživljanje časa z otroki? In ... jim prižgemo TV, računalnik ali pa jim potisnemo v roke tablico ali pametni telefon. Pravzaprav imajo danes številni otroci že pred desetim rojstnim dnevom svoj pametni telefon. Kolikor toliko odgovorni starši namestijo neko obliko starševske zaščite ali nadzora, ki pa ponavadi nista posebej učinkovita in se ju v ta informacijski svet rojeni otroci zelo kmalu naučijo izklopiti ali zaobiti. Tako lahko dostopajo do raznovrstnih informacij veliko prej, kot so sposobni ustrezno selekcionirati primernost, preden so zmožni presojeti o resničnosti najdenega, o verodostojnosti vira. Ne zavedajo se nevarnosti, ki nanje preži-

Foto: Marko Hrovat